

XALQ OG'IZAKI IJODI VOSITASIDA MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALAR NUTQINI RIVOJLANTIRISH TEXNOLOGIYASI

Atadjanova Shaxnoza Qosimboyevna

Urganch davlat universiteti Maktabgacha ta'lim metodikasi kafedrasida o'qituvchisi

Annotatsiya: *Bugungi kunda, nutqni rivojlantirish texnologiyasi, xalq og'izaki ijodi vositasida maktabgacha yoshdagi bolalar uchun o'zining ahamiyatini ko'paytirib bormoqda. Bu texnologiya, bolalarning til o'rganish jarayonlarini mustahkamlaydi va ularning kommunikatsiya qobiliyatlarini, ijtimoiy muloqotlari va akademik muvaffaqiyatlarini oshirishga yordam beradi. Maktab o'quvchilari uchun nutqni rivojlantirish texnologiyasining qo'llanilishi, ularning dunyodagi rivojlanishlarni kuzatish va ularning o'zlarini ifodalash uchun muhim bo'lgan vosita sifatida xizmat qiladi.*

Kalit so'zlar: *nutqni rivojlantirish texnologiyasi, o'rganish, rivojlanish, til ko'nikmalar, xalq og'izaki ijodi. bolalar muvaffaqiyatlarini oshirish.*

Nutqni rivojlantirish texnologiyasi: Xalq og'izaki ijodi vositasida maktabgacha yoshdagi bolalar uchun

Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirish texnologiyasi hozirgi vaqtda o'z muhimlik va e'tiboriga ega. Xalq og'izaki ijodi vositasida bu sohasdagi innovatsion yondashuvlar va yangi texnologiyalar bolalarni nutqni rivojlantirishda o'z mavqesini ko'rsatadi. Bu maqolada, xalq og'izaki ijodi vositasida maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirish texnologiyasi mavzusini tahlil qilamiz.

Maqsad va muhimlik.

Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirish texnologiyasi, bolalarning til ko'nikmalarini oshirish, kommunikatsiya qobiliyatlarini rivojlantirish va o'rganish jarayonlarini mustahkamlash maqsadida ishlab chiqilgan. Bu texnologiyalar internet, mobil ilovalar, kompyuter darsliklari, interaktiv darsliklar, va virtual o'qitish platformalari orqali amalga oshiriladi.

Til ko'nikmalarini oshirish: Bu texnologiyalar yosh bolalar uchun til o'rganishni osonroq va qiziqarliroq qilishda muhim rol o'ynaydi. Interaktiv darsliklar va mobil ilovalar orqali, bolalar o'zlarini o'rganish jarayonlarini o'zlashtirish orqali til ko'nikmalarini rivojlantirishlari kutilmoqda.

Kommunikatsiya qobiliyatlarini rivojlantirish: Virtual o'qitish platformalari va interaktiv darsliklar, bolalar o'rtasida hamkorlik, qo'llab-quvvatlash va g'oyaviy o'zlashtirish imkoniyatlarini yaratish orqali ularning kommunikatsiya qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi. Bu texnologiyalar orqali, bolalar

o'z fikrlarini ifoda qilish, kelajakdagi ishlarida jamoatchilikni his qilish va boshqalar bilan maslahatlashish qobiliyatlarini oshirishadi.

O'rganish jarayonlarini mustahkamlash: Kompyuter darsliklari va internet platformalari o'quvchilarga o'z fikrlarini mustahkamlaydi, ularni o'rganishni osonroq va samaraliroq qiladi. Bu texnologiyalar, bolalar uchun qiziqarli va interaktiv o'rganish jarayonlarini ta'minlash orqali, ularning ma'lumotlarni amaliyotga aylantirish va o'zlarini rivojlantirish jarayonlarini mustahkamlashga imkon beradi.

Innovatsion texnologiyalar maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirishdagi muhim bir vosita sifatida bo'lib, ular o'quvchilarning o'zlarini o'rganishni, kommunikatsiya qobiliyatlarini va o'rganish jarayonlarini mustahkamlashda katta ro'lya o'ynaydi. Bu texnologiyalar orqali, bolalar nutqni rivojlantirish uchun qiziqarli, samarali va oson usullarda o'rganishadi, ularni kelajakdagi muvaffaqiyatlariga tayyorlashda yordam beradi.

O'zgaruvchilar.

O'qish usullari katta o'zgarishlarga duch keldi. Avvalgi darsliklardan farqli ravishda, interaktiv darsliklar va virtual o'qitish platformalari bolalarga o'rganish jarayonini o'zlashtirishga yordam beradi. Bu texnologiyalar, o'quvchi ma'lumotlarini boshqarish, ko'nikma olish va ta'limning boshqa sohalariga kirish imkoniyatlarini yaratishda katta o'rin egallaydi.

O'qituvchilar va murabbiylar.

O'qituvchilar hamda murabbiylar bu texnologiyalardan foydalanish orqali o'qitishning samaradorligini oshirishga intilishmoqda. Ular internet platformalarini, interaktiv darsliklarni va onlayn ma'lumotlarga kirish imkoniyatlarini o'zlashtirish orqali o'quvchilarni qiziqtirish va o'rganish jarayonini qulaylashtirishlari mumkin.

Mavzuga qo'yiladigan diqqat etibor.

Bu texnologiyalar yosh o'quvchilarni qiziqtirish, ularga foydali ma'lumotlarni taqdim qilish va ularning o'zlashtirish qobiliyatlarini rivojlantirishga yo'l qo'ymoqda. Mavzu haqidagi ko'proq ma'lumot va tajribalar, o'quvchi tomondan qiziqarliroq va ma'naviy baholash orqali o'rganishni rag'batlantiradi.

Iste'mol qilishni oshirish.

Maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirish texnologiyalari boshqa sohalar bilan bog'liqlikni kuchaytiradi. O'quvchilarning iste'mol qilishni oshirish orqali, ularni jamiyatning yangi talablari va tajribalari bilan tanishtirish mumkin. Bu, ularning kelajakda o'z muhitlarida muvaffaqiyatli bo'lishi uchun zarur bo'lgan ko'nikma va ko'nikmalarni rivojlantirishga yordam beradi.

Amaliyotlar va mashg'ulotlar: Texnologiyalar orqali tashqi amaliyotlar va mashg'ulotlar o'tkazish, o'quvchilarga o'rganish jarayonlarini amaliyotga aylantirish va o'zlarini sinovdan o'tkazish imkoniyatlarini beradi. Bu jarayon,

ularning iste'mol qilishni oshirish va o'z fikrlarini amalga oshirishda muhim rol o'ynaydi.

Kreativlikni rag'batlantirish: Texnologiyalar orqali o'rganishni kreativlik va fikr yaratish bilan bog'liq mashg'ulotlar va dasturlar o'tkazish, o'quvchilarni o'zlarini ifoda qilish va yangi yondashuvlarni qidirishda rag'batlantiradi. Bu, ularni o'z fikrlarini iste'mol qilish va jamiyatning muammolariga yaratuvchi yondashuvlar topishga intilishmoqda.

Boshqaruv qobiliyatlarini rivojlantirish: Internet platformalari va mobil ilovalar orqali ma'lumotlarga kirish, ma'lumotlar bilan ishlash va o'z fikrlarini tashqi doiraga yetkazish, o'quvchilarning boshqaruv qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi. Bu, ularni o'zlarini o'rganishda o'zlariga ishonch va mustahkamlashga olib keladi.

Masofaviy ta'limning o'rtishi.

Oxir-oqibat, bu texnologiyalar masofaviy ta'limni o'rtib chiqishda muhim rol o'ynaydi. Pandemiya davrida, masofaviy ta'limning ko'nikmalarini rivojlantirish va rivojlanishiga intilish ekanligi nazarda tutilgan bo'lsa, xalq og'izaki ijodi vositasida maktabgacha yoshdagi bolalar nutqini rivojlantirish texnologiyalari, ta'lim jarayonini ko'proq to'liq va samarador qilishga yordam beradi.

Xalq og'izaki ijod vositasining ma'nosi va o'zgarishi

Xalq og'izaki ijod vositasi, aslida o'z fikrlarimizni, xayollarimizni, va xalqning umumiy ma'lumotlarini o'zimiz bilan bo'lish, boshqalar bilan munosabatda bo'lish, va axborot almashish uchun ishlatiladigan qurilma yoki uslubdir. Bu vosita, nutqni rivojlantirishni amalga oshirish uchun qo'llaniladigan elektron va mobil dasturlar orqali o'rnatiladi.

Xalq og'izaki ijod vositalarining hayotimizda ko'plab foydalari mavjud. Ularni foydalanish orqali, o'zimizni ifodalash, dunyo bilan o'zimizni taalluqli his qilish, va kompaniyalar, institutlar, va xalqaro tashkilotlar bilan birgalikda ishlashimizga yordam beradi. Bundan tashqari, bu texnologiyalar o'qitish va ta'lim jarayonlarini yanada sodda va samarali qilish uchun foydalaniladi.

Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun nutqni rivojlantirish

Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun nutqni rivojlantirishda xalq og'izaki ijod vositalari ahamiyatli o'rin egallaydi. Bu texnologiyalar, o'quvchi yoshdagi bolalarning nutqini rivojlantirish va ta'lim olish jarayonlarini yanada qulaylashtiradi. Masalan, turli xil dasturlar (apps) yordamida bolalar o'zlarining so'zlari va gaplashishlarini o'rganishlari mumkin. Bu dasturlar, interaktiv o'yinlar, audio va video darsliklar, va o'quv materiallari orqali bolalar uchun ta'lim tajribasini yanada qiziqarli va samarali qiladi.

Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun nutqni rivojlantirishda foydalaniladigan boshqa xalq og'izaki ijod vositalari, masalan, istalgan joyda

qulayroqqa ega bo'lish, so'zlashish va topshirish, yangi so'zlar va bayonotlarni o'rganish, va boshqalar kabi imkoniyatlarni taqdim etadi.

Bu texnologiya dasturiy ta'minotlar, mobil ilovalar va onlayn resurslar orqali amalga oshiriladi. Masalan, bolalar o'qish va yozish qobiliyatlarini rivojlantirish uchun interaktiv darsliklar va o'qituvchilar tomonidan yaratilgan onlayn o'qish vositalari, o'quvchi istaklarini qondirish uchun mo'ljallangan. Bundan tashqari, virtual mavzular va darslar, interaktiv o'yinlar va sahnalar, bolalarning nutqini rivojlantirish va o'rganish jarayonlarini qiziqarliroq qilishga yordam beradi.

Bu texnologiyalar o'quvchilarga mahsulotiviy va shug'ullantiruvchi ta'lim usullari orqali nutqni o'rganishni osonlashtiradi. Masalan, interaktiv dasturlar orqali o'quvchilar kelajakda foydalanishlari mumkin bo'lgan til mavzularini o'rganishlariga yordam beradi. Bunday dasturlar o'quvchilarga badiiy va o'zlashtirilgan ta'limning to'g'riroq qilishiga yordam beradi.

Maktabgacha yoshdagi bolalar uchun nutqni rivojlantirishda xalq og'izaki ijod vositalari katta ahamiyatga ega. Ular, o'quvchi yoshdagi bolalarning nutqini rivojlantirish va ta'lim olish jarayonlarini yanada qulaylashtiradi.

Turli xil dasturlar yordamida bolalar o'zlarining so'zlari va gaplashishlarini o'rganishlari mumkin. Bu dasturlar, interaktiv o'yinlar, audio va video darsliklar, va o'quv materiallari orqali bolalar uchun ta'lim tajribasini yanada qiziqarli va samarali qiladi.

Boshqa xalq og'izaki ijod vositalari, masalan, istalgan joyda qulayroqqa ega bo'lish, so'zlashish va topshirish, yangi so'zlar va bayonotlarni o'rganish, va boshqalar kabi imkoniyatlarni taqdim etadi. Bu texnologiya dasturiy ta'minotlar, mobil ilovalar va onlayn resurslar orqali amalga oshiriladi.

Interaktiv darsliklar va o'qituvchilar tomonidan yaratilgan onlayn o'qish vositalari, o'quvchi istaklarini qondirish uchun mo'ljallangan. Bundan tashqari, virtual mavzular va darslar, interaktiv o'yinlar va sahnalar, bolalarning nutqini rivojlantirish va o'rganish jarayonlarini qiziqarliroq qilishga yordam beradi.

Bu texnologiyalar o'quvchilarga mahsulotiviy va shug'ullantiruvchi ta'lim usullari orqali nutqni o'rganishni osonlashtiradi. Interaktiv dasturlar orqali o'quvchilar kelajakda foydalanishlari mumkin bo'lgan til mavzularini o'rganishlariga yordam beradi. Bunday dasturlar o'quvchilarga badiiy va o'zlashtirilgan ta'limning to'g'riroq qilishiga yordam beradi.

Boshqa bir muhim qism - bu texnologiyalar yosh o'quvchilarni o'rganish jarayonini qiziqish va ularga maqsadga yo'naltirish imkoniyatini takomillashtiradi. O'quvchilarning ilg'or o'rganishini yengilroq qilish uchun ilg'or mavzular, interaktiv o'yinlar va yaratish vositalari qo'llanilishi o'z-o'zidan maqsadga muvofiq ma'lumotlarni o'rganishga ko'rsatilgan qiziqish va qiziqishni oshiradi.

Bularning barchasi yosh bolalar uchun nutqni rivojlantirish texnologiyasining muhim hisoblanadi. Ushbu texnologiyalar, yosh o'quvchilarning komunikatsiya, o'qish va yozish qobiliyatlarini oshirishda katta o'rin egallaydi va ularning dunyodagi o'zlashtirilgan ta'lim olishlarini ta'minlaydi. Yangi texnologiyalar va ilovalar o'quvchilarga nutqni o'rganish va rivojlantirishda integratsiya qilinayotgan holda, ularning o'zlashtirilgan o'rganishini ta'minlaydi va ularni kelajakda muvaffaqiyatli va samarali fuqarolar sifatida tayyorlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Maxmudova O.A."Maktabgacha yoshdagi bolalarni rasm chizishga o'rgatish metodikasi".O'quv qo'llanma."NISO POLIGRAF" Toshkent
2. Qodirova F.R.- Bolalar nutqini rivojlantirish nazariyasi va metodikasi ruhiy omillari - T.: "ISTIQLOL", 2006y. – O'quv qo'llanma.
3. <https://lib.cspu.uz/index.php?newsid=1595>